

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis institutum ad cat' olicarum partium: proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohánytözsékben.

A gabona ára.

Nincs aktuálisabb kérdés ma, mint a gabonaáralakulás. A buza ára izgatja az egész évi munka eredményét lesó gazda fantáziáját. A buza ára pedig száll alá, annál lejjebb, minél inkább közeledik az értékesítés ideje.

A gabona áralakulása egyáltalán fejtezőre van állítva. A buza, amely eddig ár tekintetében vezetett, ugyancsak leszorult a zab mellett, míg a rozs, amely rendszerint a második helyen volt, ma a kukoricával küzd a harmadik helyért.

Ezt a fordulatot azok, akik a dolgok mélyére nem igen tudnak vagy akarnak hatolni, úgy magyarázzák, hogy a buza árhanlyatlásának oka Ausztria, amely nem akarja a magyar buzát venni.

A primitív ember is, ha minek okát nem tudja, reátolja a szellemekre. Nekünk is sokban ily rossz szellemünk ugyan Ausztria, de már a buza áralakulását mégsem lehet egyszerűen az ó nyakába varrni.

Igaz, hogy bangulatosinálás céljára ügyesen van kihasználva, de az igazságtól messze jár az ilyen indokolás.

Könnyű ennek az ellenkezőjét bebizonyítani Ausztriának nemcsak buzára van szüksége, hanem más gabonaneműre is s főleg zabra. Ha Ausztriának módjában

volna ami gabonaárainkat megszbani, akkor bizonyonnyal a zabot nem vásárolná 14 korona 80 fillérrel, hanem olcsóbban s mindenesetre olcsóbban, mint a buzát. Így vagyunk a kukoricával is.

Ezt a zab- és kukorica-árat azonban úgy Ausztria, mint Magyarország kénytelen megfizetni, mert a vámterület termelése nem fedezi a vámterület zab- és kukoricaelfogyasztását s így a hiányt állandóan külföldről kell fedezni. A külföldről azonban csak a vám befizetése mellett lehet zabot vagy kukoricát behozni s így a zab, a kukorica árban teljes mérvben érvényesül a vámvédelem. Azaz ha védvámuk nem volna, úgy a zab 4 korona 80 fillérrel, a kukorica 1 korona 80 fillérrel volna olcsóbb.

Igen, de a buzánál is van védvám, még pedig 6-30 korona s ez nemcsak, hogy nem érvényesül, de a buza ára alacsonyabb, mint a nemzetközi buza-ár, vagy legjobb esetben azzal egyenlő.

Igaz, csak hogy a buzával úgy vagyunk, hogy az ideit termés nemcsak fedezi majd a vámterület buzafogyasztását, hanem még kivitelre is marad. Már pedig a vámvédelem csak ott érvényesül, ahol a termelés kisebb a fogyasztásnál. Magyarország buzazüksége a vetőmaggal együtt 32 millió métermázsával bőven van fedezve, míg Ausztria szükséglete 12

millió métermázsá. Ez összesen 44 millió métermázsá. Termett pedig 46—47 millió métermázsá buza. Ezt a 2—3 millió métermázsá többletet kivinni nem tudjuk, mert ahhoz még mindig magasak a bel-földi buzaárak. Ez a menység tehát állandóan nyomást gyakorol majd árakra s következik az, hogy az alacsonyabb árak folytán fokozódó buzafogyasztás felveszi a 2—3 millió métermázsá termésfeleslegét is.

Lehet, hogy ilyképp elérjük a 20—22 koronás buzaárát csak hogy annak szomorú következményei is lehetnek, mint minden spekulációnak. Volt már eset reá, hogy a gazdákat a buza visszatartására buzdították s a következmény az lett, hogy az őszi magasabb buzaárakat tavasszal egy nagy áresés követte.

A buza visszatartásával nem tüntetjük el a felesleget, hanem még növeljük azt. Az egyszer elmult fogyasztás elveszett a termelőre nézve s ha azt annak idején teljes mértékben ki nem aknáztuk, akkor az el nem fogyasztott áru a nyakunkon marad s nyomja az árakat.

Ha pl. 16 koronás buzaár mellett az őszi buzafogyasztás monjuk 10 millió métermázsá, úgy 20 koronás ár mellett lesz 8—9 millió métermázsá, mert a fogyasztás mindenkor az árhoz alkalmazkodik.

AFEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCAJA.

Történet egy letört virágról.

Egy könyvet olvastam, egy hírneves francia író kitünő munkáját. Egészen elmélyedtem benne, mikor pár szó különösen felkeltette a figyelmemet. „A mai társadalomnak a szive beteg,” mondá a nagynevű író. Letettem a könyvet, elmerültem gondolataimban. Igen! a szive beteg! Az a kis huszárab, ott a kebelben, azt kinezza, azt örli, gyötéri, tépi valami irtóztató ragadós, fertőző nyavalya, hogy senyved, kiszárad, pusztul belé.

Nézzenek szét. Mennyi gazdagságot látnak, mennyi ést, mennyi művészetet mindenfelé. A kik visszagondolhatnak a multba, csak ötven esztendőre is, mily óriási különbséget lelnék. Egy századdal előbb még összehasonlíthatatlan állapotokat találnak a maihoz képest. A házak, a szebbnél-szebb épületek csak egymásután emelkednek felfelé, az emberek annyira különböznek ruházat, viselkedés, műveltség tekintetében a régiektől, hogy alig lehet rájuk ismerni és mégis-mégis, mondják meg önké, boldogabbak a maiak, mint a kik ötven, száz esztendővel ezelőtt éltek? Még vannak e vajjon elégedve a maiak úgy, mint azok valának? . . . Hol a boldogság, hol az a hajszolva hajszolt elégedettség, a mely után nyakra-főre törnek. Nem! nem szölok én ma a nyomor okozta, a szegénység vágta sebekről, a forró, égető könyekről, melyeket az éhség sajtol ki a szemekből. Nem. De nézzék! Boldogok-e

azok, akik ragyogó palotákban laknak? - Olvasnak önké újságot? . . . Ha az ember szeme végig siklik a napi hírek rovatán, borzadva látja nap-nap után azt az irtóztató tömeget, a kik egyik a másik után maga dobja el az életet és oltja ki egy buta golyóval, méreggel. S ott olvassuk utána, hogy gazdag volt, volt pénze, kincse, nem az ijesztő éhség sárga réme kergette a sir torkába! Egy hirtelen elhatározás, pillanatnyi elmezavar, bódultság, vagy mit tudom én mi, megfosztotta őt esztől s kioltotta nyomorult, semmire sem becsült életét. Ilyenkor aztán megdöbben az ember! Hát ezek semmire nem gondolnak tovább? . . . Jó! hát megurta azt a szerinte rongy, hitvány életet, megurta az életet, élvezetet, kiürített minden poharat, amit édesnek talált. Es megurta, megurta. Nincs a mi már ingerelni tudná, ami élvezetet tudna néki szerezni. De hát nem gondolnak ezek egyébre? Hát azzal minden megszűnt már? A test nem mozdul, nem kinlódik többé. De vajjon a lélek, az a nemes lélek hol él majd, hol fog kinlódni, kegyetlenül kinos gyötrelmeket szenvedni? Hát ezek képesek megfedeckzni arról, hogy tetteinknek életünkben és halálunk után igazságot, szigorú bírálja leend a legfőbb jó, a leg hatalmasabb Ur, az Isten? Nem tudom igazán, hogy örültnék, vagy még rosszabbnak, hitetlennek, iszentagadóknak tartsam-e őket?

A mai társadalomnak a szive beteg . . . A szive, a szegény, koldus, nyomorult szive, amely ki van aszva, üres, léha, semmitérő. Aztán megint másfelé szökött a gondolatom erről a szomorú, kietlen tárgyról. Egy fiatal, gyenge szivre, amely korán

megszakadt, amely látta a tavasz nap sugarat, a bimbó fakadását, s mire a bimbó kifeszlett, akkor egy keskeny fehér koporsót ékesítettek fel vele. Egy fiatal szivre, amely megtörtött korán, pedig szebb volt, ékeesebb, az erények illatától terhes és mégis megszűnt dobogni.

Azóta sokszor, nagyon sokszor gondoltam már rá.

Mikor úgy néha elmélyedek, egyszerre ott látom magam előtt, amint kiaszott ujjacskáit felém nyújtja, amint ragyogó szemével reám tekint . . . Ugy elszomorodom akkor. Aztán meg fölfelé gondolok. Bizonyára onnan felülről tekint le reám.

Innen-onnan tiz esztendeje már.

Káplán voltam az első esztendőben.

Hideg, ködös, barátságatlan reggel volt. Az egész tájat sűrű fátyollal takarta be. A nap fényét veszítve erőlködött áttörni a vastag gőztömeget, de csak vak, vörös karéja látszott át.

Bekopogtatott hozzám a sekrestyés és gyónatni hitt. Megszoktam már, hiszen majd minden nap láttam a halálra vált arcokat, hallottam a nyomorú körágyon küzködők fuldokló köhögését, kinos nyögéseit, éreztem a betegsőbbak egészségtelen, fülledt levegőjét, a mely úgy fujtogatta az ember keblét, hogy benne élni egyértelmű volna a korai halállal.

Rögtön összekészülődtem és siettem át a templomba.

Egy egyszerű, falusi parasztházhoz értünk. Benn a fülledt levegőjű, homályos szoba hátuljában volt a betegágy. Az egyszerű, szegényes betegágy, durva vászonból, szegényes ágyruhával. Letettem az Oltáriszentséget az asz-

Mai lapunk 6 oldal.

00000409

A búzának 10 forintos árát elérhetjük tehát a buza visszatartásával, de csak ideig-óráig, mert a bekövetkező kínálat mindig erősebb lesz a felhalmozódott készletek következtében.

Azt se higyük, hogy a börze nem eszkomptálja előre a gazdák árspekulációját. A börze emberei jobban tudják, mint a gazda, hogy van-e buzafeleslege a vámterületnek vagy sem s hogy lehet-e a buza visszatartásával állandó eredményt elérni vagy sem.

Amint a börze észre veszi, hogy a gazdák visszatartják a búzát, dacára annak, hogy kiviteli feleslegünk van, úgy tavaszra a la baisse fog spekulálni, mert tudja, hogy az őszi mesterséges visszatartásnak tavasszal egy tulkinálat lesz a vége, amikor a buzaárak esni fognak.

Teljesen légből kapott az az állítás is, hogy a buzaárakat Ausztria börzei spekulációja nyomja le. Nos megint csak rosszul idézzük Ausztriát s bizony, ha a börzei spekulációt okolni kell, úgy ne szaladjunk a szomszédba, hanem csak söpörgessünk a magunk portájára előtt.

Ausztria betiltotta a tőzsdejáratot, sőt legutóbb mozgalmat indított oly irányban, hogy a külföldön kötött börzeügyletekre alapítottkeresetek, illetve ítéletek az osztrák bíróságok által ne legyenek végrehajthatók. Ha valahol, úgy épp e téren járt elől jó példával Ausztria s járult hozzá az áralakulás egyik káros faktora, a spekuláció kiküszöböléséhez.

A buza árának emelkedését pedig a védyám mellett a közvetkező eszközöktől várhatjuk:

1. A buzatermelés megszorításával területileg, ami még mindig nem jelenti, hogy a termés mennyisége ezáltal apadni fog.

2. Oly intézkedések életbeletetése által, melyek buzafeleslegeinknek a külföldön való elhelyezését akár buza, akár

liszt képében elősegítik s ilyképp a buzavám érvényesülését lehetővé teszik.

3. Gabonarakartári szövethetek felkarolásával.

4. A gabonatőzsde olyatén szabályozásával, hogy ott a tőzsdejárat betiltassék s a gazdaközönség befolyása a tőzsde vezetésére biztosítottassék.

Addig is pedig, míg ez meglesz, a gazdák osszák be úgy az eladást, hogy az egész év áralakulását kiaknázhassák, vagy ha pillanatnyilag az áralakulás tényleg olyan, hogy a gazda emellett számítást megtalálja, úgy adja el egész buzatermését, de a buza hosszas visszatartásával ne spekuláljon, mert abból csak annak lesz haszna, aki az esetleg beálló áremelkedést bölesen kihasználja.

R. Gy.

A koedukáció kérdéséhez.

Annyszor volt szó erről a sokat vitatott kérdéssel épen e lap hasábjain, hogy szinte önkéntelenül merül fel lelkemben a gondolat, hogy e fontos kérdésben magam is elmondjam szerény véleményem. Talán inkább csak azért teszem ezt, mert olyan oldalról szándékom megvilágítani a kérdést, amely szempont ritkán kerül a vita forgatagába.

Helyes-e, célravezető-e a fiúknak és leányoknak egyült való oktatása?

Olyan szerencsés voltam, hogy Európának körülbelül minden országában megfordultam. Az északi főkötő a gibraltári fokig volt alkalmam minden nácio egyéniségét szemlélő-szembe látni s személyes tapasztalatokat szerzeni egyéniségük, hajlamuk, vérmérsékletük alakulásáról és nyilvánulásairól.

Láttam a száraz, hideg angolt végnélküli flegmájával, a norvégte, svédet kimondhatlan egykedvűségében, amely hidegen vesz mindent, ami körülötte történik. Apróságok, az emberek változásai dehogyan zavarják meg őt foglalkozásában, mikor egy sokkal nagyobb ural, az Északi tenger s a Jeges tenger felől rá zúduló iszonyu viharokkal küzd egész életében. Ha valaki végignézi a stockholmi, christianiai, vagyak akár a koppenhágai képtár szebbnél-sebber alkotásait, mosolyra készítő ijlyli jeleneteket ritkán lát, úgy-

szólván csak kivételkép lát megörökítve. Az észak fiának lelki világát a fjordok komor fenéke, a természettel való örökös küzdelem s az ebben a küzdelemben napról-napra megújuló tragédiák ihletik. Én az észak eme komor világában sokszor láttam a szemlélők arcán a meghatottságot visszatükröződni, de mosolyt, azt nem láttam sehol.

Észak az emancipáció hazája. A nő sehol nem élvez nagyobb szabadságot, mint az északi tartományokban. A mit minálunk szemérem néven ismerünk, azt az északi népek szokása jórészt elköptatta. Hogy többet ne mondjak: a fürdőruha használata náluk ugyszólvá ismeretlen s lenézték a mi társaságunk tagjait, mikor a profanizálás ellen tiltakoztak. Vagy hogy egy másik esetet említek, mulató helyeken nyilvános keretekben akárhány leányt látunk egyedül, gardendan nélkül sétálni és senki nem ütközött meg az egyedülletén. A honett, kifogástalan viselkedése elég bizonyíték volt arra nézve, hogy a gondolatnak árnyéka se férközhessék hozzá.

S mily óriási a különbség ha észak vihar-edzett népét, csendesen lüktető verét a forró dél parazsverü népeinek viselkedésével mértem össze. A legkisebb külső behatás az érzelmeik egész viharát kelti fel náluk. A kedélyesnek, finomnak, udvariasnak ismert spanyol kikacagott bennünket közép-európai toaletjeink miatt. De ha barátságos szóval fordulunk hozzá, a másik végletbe esik s non plus ultrája a gyengéd udvariaságnak. Északon nem győztünk eléggé csodálkozni a végtelen csend és nyugalom uraltó vonásain; menjünk le Olaszországba, vagy Spanyolországba s ha egy éjszakán át köztük vagyunk, azt hisszük, hogy Dante poklának minden ördöge felszabadult s az valamennyi a mi ablakunk alatt intézi el szíveinek titkos és nem titkos érzelmenyilvánítását.

Az olasz mindig magával hordja a bicskáját s ha véleményeltérés akad köztük és közte, nem fog parlamentirozni, hanem amugy rövidesen úgy az oldalába dőfi a bicskáját, hogy arról koldulsz. Hogy a szívek világa mily gazdag, hogy a dalnak költészetnek, zenének tengelye a szerelem, azt — úgy hiszem — felesleges volna bizonyítanom.

Afrikából össze-vissza egy darabot láttam csak. De az elegendő fogalmat nyújtott a nagy általánosságról. Az arab nem sokat dolgozik egész életében. De ha testi cselekvéseit összegezzük, — azt hiszem kilenczized rész az izgatott kiabálásra, veszekedésre esnek.

Eddig a népek temperamentumának két végétét

alra, melyet mint a gondos katolikusok, a legsebb vászonterítővel takartak le. Ott égett lobogva, füstölve két viaszgyertya, a milyet az ember a halottas menetnél vinni szokott.

Rövid imát végeztem az Oltáriszentség előtt s azután a beteghez fordultam. Meglepetve állottam meg az ágy előtt, honnan egy fiatal, alig 15 éves gyermekleányka vetette reám szomorú tekintetét. Sirmi szerettem volna, mikor azokat a bánatos szemeket láttam. Mikor a többiek örvendenek az életnek, vidám társalgással töltik az időt, ezt a szegényt a nyavalya leszegezi az ágyhoz és nem engedi, hogy csak egy óráig is remélhetné a gyógyulást.

Ritka szépség vált volna belőle. Az arca csodálatosan szép, szabályos volt. Orra metszése nemes, haja fekete, mint az ében s nagy okos szemci csakugy csillogtak-ragyogtak, mint két hatalmas dragakő. De a szemek fekete karikák árnyaltak, az arca beesett, kétfelől ott volt az a pirosság, a mit a hajú csókolt rá, a melyeket oly igazan neveznek a „halál rózsái”-nak. Szegényke sorvadásban sanylődött. Hónapok óta ez a kör senyvesztette, emésztette életterejét.

A polyról, arról az óriási, borzasztó puhanról tudjuk, hogy számtalan csápjával átölci áldozatát, rettenetes karjai körülfonták a szerencsétlenek tagjait, czernyi szívó eszközök van rajtuk, ezek belemélyednek a husba s ő iszonyu helyzetben kénytelen látni, mint gyengül percről-percre a nélkül, hogy a maga védelmére csak a karját is megmozdíthatná. Esméletnél van az utolsó szivdobbanáság s éri, hogy az a hideg, iszonyu ellenség az ő gyógytestével, mint öleli, mint szoritja halálra, mint öleli, mint szoritja ki belőle az élet utolsó szikráját is.

Ez jutott eszembe, mikor a szegény kis beteg vergődését láttam. Hogy kapaszkodott az élethez, oh, mint szeretett volna egészséges lenni újra, úgy, mint egészségesek a többiek, a kik vidám énekek, jókedvű beszélgetések, tréfák között örülnek az életnek. Oh, mint szeretett volna akkor, mikor a rózsák újra bimbót hoznak, oh mint szeretett volna akkor ott künn a tiszta, egészséges falusi levegő ragyogásában futkosni, dolgozni, munkálkodni. Talán remélt is, mikor vigasztaltam, mikor biztattam, hogy a betegséget a rossz idő hozta s mikor a napugár legyőzi a telet, akkor a betegség szólni kénytelen. A jó levegő, a tavasz mindig egészséget hoz.

— Mire a fecskék újra fészket raknak a haz ereze alatt, akkor te is egészséges lész újra, édes gyermekem, nem kell örízned tovább ezt az ágyat. — Így vigasztaltattam a szegénykét.

Nem tudom, de az hiszem, remélt, tudott reményleni olyankor. Kám vetette fekete ragyogó szemci s olyan mélységes hála látszott belőlük tündökölni.

Mégis olyan jól esett neki, úgy megnyugodott, mikor a szent gyónást elvégezte, a katolikus egyháznak ezt a csodás kegyserét, mely az embert újjáalkotja, mintha újra született volna. Lelke csodás ártatlanság fényében fürdik, Isten leszáll lelkebe, hogy ott lakást vegyen magának, szent lakóhelyet szerzen. Nincs semmi, amitől azontul retteghetne. Nincs oka félnie az Istentől. Hiszen az édes gyermekévé fogadta, angyalai sorába számlálja. Nincs oka félnie a gonosz lélektől, hisz meg ven törve hatalmas, fölötte nem uralkodhatik. Az emberektől, azóktól nem félt eddig sem. Hiszen szánakoztak rajta mindnyájan. Igaz, hogy sok szomorúságot

is szerettek neki. Akik beteggyárhoz jöttek, hogy meglátogassák, kérdéseikkel faggták: Hogyan vagy? Mi fáj? — ezt elkérdezték tőle százszor, meg ezerszer. Pedig az úgy fáj neki, úgy szomorította a lelkét. Ugy szeretett volna semmit sem felelni rá, de azok kicsikarták tőle, hogy: Mindenütt fáj, hogy nagyon, de nagyon gyenge. Terhére esett neki minden, a szó, a beszéd, az evés, minden, mert fáradt volt szegényke, beteg, nagyon beteg. De majd tavasszal, ugy-e, akkor majd meggyógyul újra, egészséges lesz, mint a többiek: Erre aztán azok a szegény, egyszerű emberek az felelték: Majd meggyógyít a jó Isten, édes gyermekem. Ennek a szónak szomorú értelmét meg ki ne ismerné. Meggyógyít, meg, örökre, ott a csöndes sir mélyében.

Még a tulajdon édes anyja is, az is azt mondta nekem ott a szegény kis beteg ágyánál: „Jaj, édes tisztelendő uram, lemondott erről, szegényről, már az orvos is, azt mondta, hogy sorvadásban van, azon pedig az emberi tudomány nem segít soha.”

Szinte elkéseredtem, mikor ilyen szavakat hallottam. Hiszen jó, ha nekem elmondja mind ezeket, de ne annak a szenvedő, gyöttrődő gyermeknek a füle hallatára, akinek akkor csak egy öröme volt, ami még megboldbantotta a szívet: a remény, az édes lizlátó remény, hogy majd ha megjönnek a fecskék... tavasszal, akkor, akkor neki is szabad lesz elhagyni az ágyat és ott künn tépni a virágot, az ibolyát az erdő alján, a többiekkel együtt.

Pedig szerette ám őt az édesanyja. Nagyon, nagyon szerette. Két gyermeke közül ez volt a kedves, a szeretetreméltó, ezt szerette jobban, miut a másikat, azt a tuskót. És mégis sok fáj-

igyekeztem bemutatni. A hol a kettő érintkezik, a méréseket égő alatt, ott az északi jellemző tulajdonságai összegegyülnek a déliével. A szeszélyes változékonyság, a fluktuálás, az ingadozás, szóval minden, csak az nem, a mit megállapodottságnak, szilárdságnak, erős jellemnek nevezhetünk. A franciával együtt érzékenyek vagyunk, minden külső benyomás iránt könnyen hevülünk, bámulatossággal lobban fel a vértünk minden érzelmi momentum behatása alatt, de tudjuk jól azt is, hogy a magyar ember lelkesedése 90 százalékában csak szalmalágnak tekinthető. Szóval minden lehet a magyar, csak erős jellem nem.

Eddigi fejtegetéseimben az alapot kívántam elkészíteni, hogy ráépíthessem a következtetésemet.

Nem akarom tagadni az akarat szabadságát, de meggyőződésem, hogy az ember cselekedetei legfőképp az egyéni természet, a vérmérséklet, a külső körülmények, a neveltetés, a szerencsés, vagy szerencsétlen viszonyok szerint alakulnak. S ha ezt tekintem, be kell látnom, hogy könnyen higgadt az angol, a svéd a norvég, a hollandus mikor az őt körülvevő rideg természet, a természettel való örökös küzdelem kemény sziklává edzi a jellemét, könnyen megmarad erősen felállított elvei mellett, hiszen természete, hogy mindent egykedvűen fogjon fel, hogy lelke nyugalmát apró momentumok, kised erők fel ne háborítsák. Mi lázadásban törnénk ki olyasmirt a mit őt nyugodt flegmával intéznek el. A délvidekek népe törrel, bombával pusztítja el királyát, míg a norvég teljesen parlamentáris hangon, az etikett minden szabályának betartásával, hidegen felmondta királyának az alattvalói hűséget és megszűnt neki engedelmelkedni.

Érthető a koedukáció — mindezek alapján — a magas északon, a vasjellemű, erős elvű népek hazájában. A lóbanékony magyar vér, a lángalobogó spanyol, vagy olasz vére azonban örökös lelki veszedelem színhelyévé avatná az iskola magasztos helyiségét. A főserdült kor, a melyben oly sok hely jut az ábrándozásnak, az a kor, a midőn a szív megmozdul, legfőképp igényli, hogy a környezet úgy válaszlassék meg, a mely a kísértés alkalmait lehetőleg korlátozza. Miért törekszünk minden modern pedagógus arra, hogy az ifjúságban a férfui jellemet, a komoly célok után való ambíciót ébressze fel. Minden erővel azon igyekezünk, hogy lehetőleg elzárjon előle mindent, a mi a gyengeséget mozdítaná elő. Romában láttam egy fiu iskolát, a hol a gyermekek korá reggeltől késő estig felügyelet alatt vannak, tanulásban, játékban — mindig igyekeznek lekötöni őket annyira, hogy egyetlen

percük a téltenségre, a bűn szülőanyjára ne maradjon. Erősek is, vidámak is, csintalanok is és nem ül ki arcukra az a gyanus sapádság, a mely nálunk annyi esetben kétségbe ejti a neveit.

Szükséges pedig ez leginkább abban a korban, a mikor a gyermekek ártatlanságából a felnőttek közé lép az ifju, az átmeneti korszakban, a mikor lelke ereje leggyengébb cselekedeteinek irányítására.

A koedukációnál természetesen mindez jó részt ki van zárva. Hiszen fantáziája folyton tápot nyer a közvetlen közelében levő környezetből.

A déli népeknek nemek szerint való külön választását ismerjük. A török, az arab a saját feleségén kívül úgyszólván soha nem lát idegen női arcot. A nők teljesen elzárkóznak a férfi nép elől. A mit tehát az észak népeinél leginkább kifejlődve látunk, délen ellenkező végtelbe csap át.

Azt mondtam, hogy könnyű az északi népeknek erkölcsöseknékné lenni, mikor vérmérsékletükben a flegma a tulnyomó. Módosítom ezen állítást. Mert épen északon a nagyon is felszabadult emancipáció következtében az erkölcsi élet sok sebtől vérzik. A törvénytelen szülők száma ijesztően nagy. S különösen azóta oly nagy, a mióta a modern eszméarámlat következtében az emancipáció diadalát üli.

Ha ott, a rideg jellemek, a sziklaszilárd cleveland hazájában oly mély es oly sok sebet ejtet az emancipáció diadalrajutása, az alkalom korlátozásának hiánya, mennyivel komolyabb és szerencsétlenebb következményei lennének nálunk, ahol épen a szilárd jellemek hiánya miatt van okunk annyi panasznra.

Mi tehát semmi esetre sem lennének a koedukációnak barátai már ebből a szempontból sem. Aki egy kissé gondolkodik s nemcsak gondolkozik, de lát, szemlél és tapasztalatokat gyűjt, megdöbbenve látja, hogy mekkora rombolást visz vegbe az ifjúság lelki világában az irodalomnak izletelensége, az a kiméletlenség, amellyel az ifjúság zomancát, az ártatlanság himnuszát épen a modern írók letörölni igyekeznek. Milyen gondolatok foglalkoztatják ma a fiatal leányokat, mi emésztő égő gyertyaként az ifju emberek lelkét, testét egyaránt? Szóval a gondolatvilág meg volt már metelyezve s eddig csak az emancipáció, csak a szabadság hiányzott, amely az alkalom kimalkozását akadályozta. S ha az emancipáció ezt a korlátot is igyekezik lerombolni, igyekezik megkönnyíteni azt, amit a szabadság ugyis vágyva-vágyott, akkor rövid idő alatt szédtől gyorsasággal éri el társadalmunk az erkölcsi élet rombadőlését.

Bilkei Ferenc.

UJDONSAGOK.

— **Személyi hír.** Bilkei Ferenc, lapunk felelős szerkesztője, ma rövidebb időre külföldre utazott.

— **A seminarium renoválása.** A seminarium épület két emeletre építésére hirdetett pályázat ma délelőt járt le. Az építkezés elnyeréséért egyedül Say Ferenc helybeli építőmester pályázott, aki a 84,000 korona előírányzott építési költségre 4-5% felülfizetést kért. Say Ferenc az építkezést ezen az alapon el is nyerte.

— **Halálkozás.** Egy dékai, tisztességben, közbecsülésben megőszült iparos, Schmoltz János költözött el az élők sorából, élete 75-ik évében. A melyen sujtott család a következő gyászjelentést bocsátotta ki: Özv. Schmoltz Jánosné született Reinsnauer Franciska saját, valamint alulírottak, úgy az összes rokonság nevében is fájdalomtól megtört szívvel jelent, hogy szerett férje, édes atyjuk, nagyatyjuk, apókus, illetőleg rokonuk Schmoltz János folyó évi július hó 20-án hajnali 2 óraker életének 75-ik, boldog házasságának 45-ik évében az Urban csendesen elszenderült. Szeretett halottunk hült teteme folyó évi július 21-én d. u. 6 óraker fog a gyászházából (Vásártér 17. sz.) a római. kath. egyház szertartásai szerint a Megváltótól címzett (szekleri) sírkertben örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szent-mise áldozat folyó hó 21-ik napján reggeli 7 óraker fog a felsővárosi Szent Sebestyen templomban a Mindenhatóknak bemutatni. Szekesfehérvár, 1906. július hó 20-án. Áldás és béke poraira! — Anna férj. Janauschek Ernőné, József, Ágoston, László, Teréz férj. Szűts Istvánné, Lajos, János, Gyermekéi. Balás Mária férj. Schmoltz Józsefné, Bürgermeister Irma férj. Schmoltz Ágostonné, Vinter Teréz férj. Schmoltz Lajosné, menyei. Janauschek Ernő, Szűts István, vejei. Janauschek Pistike, Janauschek Ernő, Janauschek Bandika, Schmoltz Józseka, Schmoltz Ferike, Schmoltz Milke, Schmoltz Imre, Schmoltz Bözsike, Schmoltz Mariska, Szűts Mariska és férje Heilmann Sándor, Szűts István, Szűts Margit unokái.

— **A szekesfehérvári Kerékpár Egyesület** f. hó 22-én tartja bajnoki versenyét. Indulás d. u. 4 óraker, az Erzsébetligettől — Martonvásárig és vissza. Távolság 60 kilométer. Azon tagok, kik a versenyen résztvenni óhajtának, sziveskedjenek a nevezett napon d. u. 3 óraker a 2-dik számú kilométerkönel megjelenni.

dalmat okozott neki az ilyen szavakkal. Miért? mert nem tudta másként.

Szegény, szegény kis Mária!

Van az imakönyvemben egy kis képecske, egy pici igénytelen képecske, az van ráírva: Enlék Tóth Mariától 1897. május 7-én. Tölc kaptam. Valahányszor rátekintek, mindig eszembe jut az a kis beteg leány, a ki iránt én nem tudom miért, de sokkal több részvétet éreztem, mint a többi szegény beteg iránt. Azokat is meglátogattam többször, de ehhez legalább minden két héten, később naponként, napjában háromszor-négyszer is ellátogattam. Falusi pap könnyen teszi ezt. Hiszen olyan jól esett szegénykéknek. Olyan halásan tekintett reám, még mosolyogni is tudott, ha az egyszerű szobacska léptem. Én tudtam vigasztalni, hogy minden jóra fog fordulni, ismertem én már beteg, a kiről mindenki azt hitte, hogy soha föl nem kel s mikor a tavasz kinyitott, ő is kinn járt az egészégekkel. — Hiszen te nem is vagy gyermekem, olyan beteg. Hiszen te tudsz olvasni, beszélgetni. Csak ez a rossz levegő az oka mindennek. — Elhitte, vagy legalább is látszott, hogy hiszi. A mi könyvet láttam a könyvtárban neki valót, sorra olvasta, mind, a „Mária Kert” a „Jézus Szívének Hírnöke”, nagyon kedves olvasmányai valának. Azok a szép történetek egy új világot tártak fel lelke előtt. Eddig az életnek örült, a mi a földön van. Tudta, hogy vannak angyalok, hogy a jó Istennek mindenkinek csordultig van a szive boldogsággal. De azért csak arra gondolt, hogy ha majd ő nagy lesz, mit fog tenni akkor. Gyermekek, gyermek volt egészen. Az, hogy ez a jövő egy egyszerű fehér koporsónál is bevégződhetik, arra ő még nem gondolt

azelőtt soha. Most meg néha az is eszébe jutott. És megborzadt tőle. Rettenetes! ott feküdni mozdulatlanul, mereven, bezárva... Az a szomorú temetés! Az a szűk sír... az a sok, nehéz föld a koporsón!... Én Istenem! de borzasztó!...

Szeretted, akart reményleni.

Ha megtörtént, hogy dolgain miatt nem mehettem hosszabb ideig, nagyon szomorú volt, keserűen passzkodott az édes anyjának.

— A tisztelendő ur bizonyosan haragszik. Nem jön, mivel is bánthattam meg?

Nekem nem mert szólni, de az édes anyja elmondta azután. Megesett rajta a szívem. Azután gyakrabban mentem. A meglegházói vittem neki virágot, oda adtam neki a legszebb szent képeimet. Enni nem igen tudott már, de az édességek nagyon jól estek neki. Azt is vittem.

Éreztem, hogy nem sokáig viszi már. Mikor a márciusi napsugár meggyőzte a téli hideget, ő már nagyon hanyatlott. Oda vittek az ágyat az ablakhoz, hogy lássa a napsugaras vidéket, a tarka pillangókat. A külső levegő erős volt neki, nem bírta a gyenge tüdő. Fogyott napról-napra. Lesoványodott annyira, hogy csak csont és bőr volt már. A karjára szinte rászáradt a bőr s hihetetlenül vékony lett. Csak az arca, az volt még a régi szép arc. Egy kissé sörényebb, becseltebb, mint azelőtt, de az a két pirosság ott kélfelel: a halál rózsái, még mindig ott voltak. A szeméi még talán fényesebbek, ragyogóbbak lettek, mint azelőtt voltak.

Tudtam, hogy a tavasz neki csak a koporsójára teszi majd a virágokat. Azért hozzá fogtam, hogy elkészítem a halálra. Lassan, óvatosan fogtam hozzá. A menyország szépségeit fes-

teltem, hogy ott nincs fájdalom, ott még jobban szeretnek bennünket, mint itt a földön az édes anyánk, ott nem kívánhat az emberi szív semmit, mert minden kívánsága teljesülve van. Aztan mit ad a föld? Kint, nyomorúságot, szegénységet, bánatot. Ki itt a boldog? Hisz mindenki kíván magának még valamit, boldogabb akar lenni. S ott fenn a menny egészen megtölti s szívet. És végre is mi mindennek a vége? A halál, a néma szomorú halál. Csak az a boldog, a kinek szívet az a néma, rideg szörnyeteg készületlenül nem találja. Látod gyermekem, te készen állsz akármely pillanatban.

Mekkora volt aztán örömem, mikor megtudtam, hogy ő már teljesen felkészülte fogadja a halált, mikor hallottam, hogy ő maga vigasztalja édes anyját:

— Ne busuljon, édes anyám, — mondá. — Hiszen jobb talán, ha én meghalok, ki tudja mi várna rám, ha még sokáig élnek. Talán 10—20 év múlva nem lenne ilyen tiszta, boldog a lelkem. Ki tudja nem várna-e rám sok-sok szenvedés később, ha talán férjhez mennék. Ott fenn már várnak reám. A szent Szűz, az én pártanom oly szivesen tekint felém.

Még egyszer győnni kívánt. Oly örömmel erősítettem meg lelkét az Ur szent testével. Oly boldog volt abban a tudatban, hogy Isten lakást készített számára lelkében és már ott fenn a menyországban is, a hova őt várják angyaltársai.

Aztán már csak haldoklás volt az élete.

Sokszor gondolkoztam azóta róla.

Hányakat láttam gazdagoknak, a kiket megáldott az Isten vagyonnal, kinccsel, s mikor a szívök boldogságáról volt szó, akkor sokat, na-

— **Eljegyzés.** Bruza Imre kereskedelmi utazó eljegyezte Gavanszky Tivadar újvidéki magánzó szép és kedves leányát, Terikét Újvidékről.

— **Községi jegyzőválasztás Seregélyesen.** Seregélyes községben az üresedésben levő községi jegyzői állást tegnap töltötték be választás útján. A választáson Kálmán Vince főszolgabíró jelölt. Az állás elnyeréséért pályáztak: Brandt Dezső h. jegyző (Seregélyes), Lakner Sándor segédjegyző (Seregélyes), Gali János segédjegyző (Iszka-szentgyörgy), Schön Adolf segédjegyző (Pátka), Varjas Elemér segédjegyző (Ercsi), Garzó Béla segédjegyző (Etyek), Terestényi Emil segédjegyző (Sárkeresztúr), Batory József segédjegyző (Soponya) és Pék Béla segédjegyző (Sárosd). Községi jegyzőnek egyhangulag Brandt Dezső választott meg.

— **Kimutatás.** Az Iparos-kör 1906. július 15-én tartott mulatságán felülírtai szivesek voltak:

Havranek Antal, Papp László 10—10 kor.; Szenzenstein János 8 kor. 80 fill.; Csescinovic N. 6 kor. 40 fill.; Schlammdinger Lajos 5 kor.; Kristóf Károly 4 kor. 80 fill.; Kiss Antal, Knezić Imre, Belák Ignác, Schvalm Viktor 4—4 kor.; Szuboric Jenő, Nyitrai Ferenc, Csucs István, Grünfeld Sándor, Nemes Pál 3—3 kor.; Schmöltz László 2 kor. 80 fill.; Horváth István, Neubarth Ignác 2 kor. 60 fill.; Zantó Sándor, Schmöltz Gusztáv, Székesfehérvári Friss Újság szerkesztőse, Antal József, Balla Simon 2—2 kor.; Lhotka István 1 kor. 90 fill.; Tógl Gyula, Cziráky András, Németh János, Auerbach testvérek 1/60—1 kor. 60 fill.; Kaufman Simon, Schmöltz Lajos, Sztupa János, Sándorovits György, Berveiler János, Földes József, Kümmel Béla, Havranek Jenő, Teller Istvánné, Fazekas Lajos 1—1 kor.; Fekete Vilmos, Keller Sándor, Hirtling Béla, Hirtling N., Hirtling N., N. N., Nagy Ignác, Sziber N. Telekes László, Gervein Mihály, Zágór József, Kler György, Marschall Nándor, Marschall Béla, Szakál János, N. N., N. N., Ke-skés Elek, N. N., N. N. 80—80 fill.; Illés József, Gyurkovics N., Szilágyi József, Reizinger Ferenc, Grébnér Lajos, Laky István, N. N., Varga István, Káplán József, Kovács János, Steiner N., Simon N., Gyurkovits Alajosné, Hegedűs Elek, Goldman Henrik, Gámsz János, Martin Sándor 60—60 fill.; Szily János 40 fillér.

Ugy a nagylelkű felülírtaiaknak, mint azoknak, kik tombola-tárgyakat adományozni szivesek voltak, ez utra fejezi ki hálás köszönetét a rendezőség.

— **Szomoru vadászat.** Benedek Sándor csákvári lakos kiment 18-án estefelé az erdőbe azon édes reménytel, hogy jó fogásra tesz szert. Lesbe állott, de eddig még ki nem derített okból — a nem messze fekvő bokor mögött egy lövés dördült el és arcait, mellet sulyosán megsebesítette. Még haza vánszorgott, de nemsokára meghalt.

— **Névváltoztatás.** Steiner József csákvári illetőségű, budapesti lakos, valamint kiskorú gyermekeik, vezetéknevüket, belügyminiszteri engedéllyel „Somogyi“-ra változtatták.

— **Kávéház megnyitás.** Van szerenésém a n. é. közönség szives tudására hozni, hogy kávéházamat a mai kor igényeinek teljesen megfelelőleg újonnan átalakítottam és azt e hó 21-ik napján, szombaton, Pozsár Lajos zenekarával ünnepélyesen m. t. vendégeim rendelkezésére bocsátom. Nem kimélve fáradságot, sem költséget, hogy a n. é. közönség megelégedését kiérdemeljem; kávéházamban a nagyobb bel- és külföldi képes lapok, ugyszintén 3 teljesen új rendszerű tekeasztal drótra öntött amerikai fallal, áll a n. é. közönség rendelkezésére.

Főtörekvésem leend hamisítatlan italok és kütűnő fagyalt, mérsékelt árak, előzékeny és figyelmes kiszolgálás, hogy szeretett vendégeim kegyes pártfogását a jövőben is kiérdemeljem.

A zene estélyeket, szerdát kivéve, Csanyi Pista és Pozsár Lajos szolgáltatják.

Szíves pártfogást kérve, maradtam teljes tisztelettel

Fekete Géza, Otthon kávé

— **Gyűjtőgató gyermekek.** Hatalmas tűz pusztított a napokban Alsónalap községben, ahol Széles József földművesgazda udvarán egy szalmakazal gyuladt ki. Az égő kazaltól tüzet fogott a ház tetőzete is. A padlás beégett és az itt elhelyezett ruhaneműek, élelmiszerek a lángok martalékává lettek. A kár meghaladja az 1000 koronát, melynek egy része azonban a biztosítás révén megterül. Mint a megejtett tűzvizsgálat megállapította, a tűz gyermekek játékból keletkezett. Ugyanis a házban lakó Princesz Pál hasonnevű 7 éves és Mihály nevű 5 éves fiacskája a kazai közelében gyufával játszadozott.

— **Egy modern bűvész.** Hogy a babona mennyire elterjedt még ma is, annak élénk bizonyossága a Theodore White dr. modern mágus esete, a ki titokzatos tudományával óriás jövedelmre tett szert. Baltimorem nagy tudományos intézetet nyitott, a melynek nagyszámú segédekkel alkalmazott. A mester levéiben oktatást adott a spiritizmus, hipnózis, távolbalátás tudományából; tanította a szellemidézést és megbízott rejtett kincs föltalálásához segítette. Ezek vesztettek niatta kisebb-nagyobb összeget, sokan utolsó megtakarított fillérüket is. Különösen az asszonyok között akadt sok kilense. Hogy az ifjakat is megnyerje, kijelentette White, hogy mindenkinek, a ki vele levelez, egyiptomi varázs mellpáncélt ad, a mely viselőjének egészségét, gazdagságot és szerencsét hoz és azt, hogy minden kívánsága teljesül. Az Egyesült Államok területén és a külföldön is sok ezer ilyen páncél került forgalomba. De a legjobb hasznát a bűvésznek az ugynevezett Ádám és Éva gyökér hozta. Ez a mágikus növény, amely állítólag Közép-Afrikából származik, a tulajdonosa minden betegségét, minden sebéit meggyógyítja. Egy ilyen gyökér ára husz korona volt. Horoszkópokkal, amelyek a jövőt föderítették, szintén kiterjedt üzletet folytatott White és állítólag némely hónapban csak ebből százezer korona jövedelme volt. White ügyét most tárgyalja a bíróság.

— **Elzúllott leány.** Károlyi Istvánné, cecei lakosnő a napokban arra a kellemetlen meglepetésre ébredt, hogy lakásának utcára néző szobájába betörték és összes ruhaneműt ellopták. A károsult feljelentésére megindult nyomozás során kiderült, hogy a tettes a károsult leánya, Károlyi Katalin, egy elzúllott nő volt, akinek lakásán az elloptott ruhaneműket meg is találták. Találtak azonkívül Károlyi Katalin lakásán egyéb lopott tárgyakat is, melyekben Szegedi Mihályné és Babai Lászlóné, cecei lakosok ismertek a magukéra, akiket a múlt héten lopott meg a tolvaj leány. Károlyi Katalint letartóztatták és bekisérték a helybeli kir. ügyészség fogházába.

— **Megbűnhődött.** Dobos Jánosné szül. Csontag Julia táci fiatal földművesasszony nem akart anyává lenni és azért bűnös kezelésnek vetette alá magát. Az asszonyt borzasztó bűnhődés érte folyó hó 19-én iszonyu kínok között meghalt. A hullát az ügyészség rendelkezéssel dr. Mésszoly József székesfehérvári járási orvos felboncolta. Az ügyben vizsgálatot indítottak, miután nem lehetetlen, hogy az asszonynak bűntársa is volt.

gyon sokat kívántak, ha azt akarták, hogy boldogok legyenek.

Ez a szegény kis gyermek, abban a korban, a mikor a szív csak reményleni tud, a mikor a családást még nem ismerte, a kinek az élet, a föld eddig csak virágokat termelt, de tövisseivel meg nem vérezte, — mikor ez a gyermek mindezt elveszteni készül, megnyugszik, sőt boldog és anyját vigasztalni képes. Boldog, százzalosan boldog gyermek! Százak és ezrek koldusok hozzád képest, pedig a föld mindent megad nékik, a mit adhat.

S mi tette ezt a gyermeket boldoggá? A tiszta, a mocsoktalan szív égi békéje. Megnyugodott abban, a mit mások borzalommal és kétségbeesetten várnak, mert tudta, hogy lsten ezt bölcsen végezte felőle, hogy így akarja, hogy ott fenn több jó vár rá, mintha a föld minden boldogsága beférne szívébe.

Soká, nagyon soká tartott a haldoklása. Miként a mécs lángja, mely lassan emészti fel olaját, mindig gyengébb lánggal ég, nagyokat lobban. Már-már azt hiszi az ember, hogy utolsó lobbanás, meg-megdobbban a szív, hogy a homály után a sötétség, a halál következik. Ilyen volt az ő haldoklása. Mint az úzótt galambé, ugy pihegett a keble. Néha egy kissé csendesedett, aztán ismét küzdött. Újjai görösen vonaglottak az olvasó szemlein, szemei az eget keresték... szenvedett tovább.

Jól emlékszem még. Május elején voltunk. A virágos, dallal, illattal ékes május elején.

A természet fölökésítette magát a május Királynéjának tiszteletére. Fű, fa, virág, ember, állat, minden örvendett az életnek, az ébredésnek.

Mi akkor a halált, a rideg halált vártuk. Ugy a lelkehez forrt az a gyenge élet. Lelkiatyja voltam.

Még este ott imádkoztunk a némán szenvedő nagy beteg ágyánál.

Lestük pihegését, szenvedései megszűnését.

Reggel korán ébredtem. A négy órai harangszó már ében talált. Ott ugy volt szokásban, hogy a hajnali harangszó után csendüik meg a lélekharangok azok felett, a kiket az Úr azon éjjel magához szőitött.

Szívdobogva vártam a lélekharang szomorú csengését-bongását. Nem csendült meg Tehát még él, — gondolám.

Sietve készülődtem, hogy talán az utolsó lehelletnél jelen lehetek.

Mikor házukhoz értem, egyenesen a beteg szobája felé tartottam. Meglepetve láttam édes atyját ünnepelőbe öltözve, bánatos arcával.

— Ne oda, ne oda, tisztelendő uram! — szólt hozzám faldokló zokogással.

Beléptem. S egy fehér, virággal ékes szomorú ravatalt láttam magam előtt. Ott feküdt, kiterítve, ünnepi fehér ruhájában, hidegen, a bánatos leányka, Oly szép volt, oly megható. Feje fölött ott lobogott a szentelt gyertya, a ravatal, az asztal, minden, minden tele illatos virágokkal.

A szívem összeszorult. Nem tudtam szólni egy szót sem. Letérdeltem és imádkoztam. Oly jól esett az ima, oly boldog voltam, hogy érzelmeimnek kifejezést tudtam adni.

Szegény, szegény kis leány! Milyen szépen pihent. Kiaszott kacsói összekulcsolva, ráfűzve a

szűz Mária olvasója, mellette a képek, a melyekkel hosszú betegsége alatt vizsgáltani tudtam őt. Olyan szép volt minden és mégis olyan kimondhatlanul bánatos, szomorú.

Egy szép koszorút tettem a ravatalra, tiszta szép gyöngyvirágokból, hervadni, mint a hogy elhervadt, letörtött ő.

Olyan megható volt a temetés is. Leánytársai összesereglettek, fehérbe öltözve, virágokkal, koszorúkkal, bánatos arccal, könyvekkel szemekben.

Elbucszatták falusi magyar szokás szerint. Tőlem is, ki őt vigasztalni próbáltam.

Leánytársai vállakra vették a könnyű kis koporsót. Nem volt rajt másnak sulya, csak a virágoknak, az elhervadt, letörtött és hervadozó virágoknak.

Megkondult az öreg harang. Olyan bánatosan bűgött, zokogott, csengett-bongott rezgő mély hangjával, mintha sirni akart volna azokkal, a kiknek szemei megteltek a forró könnyekkel.

Miért sirsz, te öreg harang? Miért járod be rezgő szép szavaddal a himes mezőt, a zöldelő erdőt, hogy szavadra meghatva halgat el a berek ékesszavu dalnokja, a fülenile is? Hiszen ott fenn az égben az angyalok örvendő énekkel fogadják az új lakót.

Miért búgysz, miért zokogsz? ... Ugy e szomorú, mégis csak nagyon bánatos az, mikor egy letört virágot visznek ki a csendes temető ölébe!

Bilkei Ferenc.

— **Tűzoltók közgyűlése.** A „Székesfehérvári önkéntes tűzoltóegylet” 1906. évi július hó 22-én délelőtti 11 órakor az őrtanya üléstermében rendkívüli közgyűlést tart.

— **Villámcsapás.** A csütörtöki erős zivatar, mely sötét felhőivel városunk fölött is elrobbogott, ismét nem vonult el nyomtalanul. A szőlőhegyen rövid és roppant erős zápor kíséretében egyszerre irtózatos dörrenés rázkódtatta meg a levegőt. A villám Kovács Károly kereskedő kútjába csapott be. Úgy látszik, hogy a szelidebb fajtájából való volt, mert nem gyújtott s a szivattyús kut farészeit csak megbontogatta, egyéb kárt azonban nem tett benne. A kut vizét azonban teljesen felkavarta, sárnal és iszapnál egyéb nem kerül belőle elő.

— **Elégett rozsz.** Tegnapelőtt délután a Budapesti Székesfehérvárra tartó személyvonat mozdonyából kihulló szikra, gróf Cziráky Antal börgöndi birtokán felgyújtotta a lábán álló rozsbabát. A tüzet azonnal észrevették és oltáshoz láttak. Az aratók az égő területet körülárkolták, majd pedig körülszántották. Így is azonban, mintegy husz holdnyi termés lett a lángok maradványa. A kár körülbelül 5000 korona.

— **Beleesett a kutha.** Acsáról írják lapunknak: Mayer Erzsébet acai hajadon a napokban egy kis gyermekkel a karján a szomszédokba akart átmenni. A szomszéd udvarban a szivattyús kut deszkafelületén menvén keresztül, az leszakadt alatta és a kutha zuhant. Mayer Erzsébet segélykiáltásaira elősiető szomszédok a leányt a gyermekkel együtt kimentették a kútból. Szerencse a szerencsétlenségben, hogy Mayer Erzsébetnek és a kis gyermeknek az ijedségen kívül semmi baja sem támadt.

— **Veszélyes lórugás.** Ott Lipótné vertesacsai asszony anyai örököknek nézett élébe. Ott né a napokban, amikor az utcán haladt, egy ló meg rugta. A szerencsétlen asszonyt súlyos fájdalommal vették elé és egy holt gyermeket szült. Maga az anya is élet-halál közt lebeg és kérdés, hogy megmenthető-e az életnek.

— **Mulatás közben.** Nagy Pál Gábor sár bogárdi lakos földmives a napokban több sár bogárdi cimborájával együtt mulatott Róth Sándor ottani vendéglőjében. Szép számát eltogyasztották már a litereknek, amikor, hogy Pál Gábor azzal kezdett dicsekedni, hogy nála 500 korona készpénz van. A társaság egyik tagja, Takács István úgy tett, mintha nem akarná elhinni a dolgot és fogadást ajánlott Pálnak. Ez állta is a fogadást s a pénzt, amely csupa papirosból állott, kirakta az asztalra, majd pedig ismét az erszénynyel együtt betette zsebébe. Ezenközben megjelent a korszakban Takács Istvánné és hazahívta az urát. Takács el is ment az asszonnyal, de kis vártatva visszatért. Azalatt azonban, míg ő odajárt, Pál észrevette, hogy tárcája a pénzzel együtt eltűnt. Többen látták, amikor Takács átadta feleségének a pénztárcát, a melytől Páltól lopott. Az atyafi csak azért tért vissza, hogy a gyanut magáról elhárítsa. A csendőrség úgy Takácsot, mint feleségét letartóztatta. Ezek azonban tagadják a rájuk rótt bűncselekményt. Ezideig még a lopott pénz sem került elő.

Jégszekerények nagy választékban kaphatók Márkus Simon özv. és fia cégnél, Jókai-utca 16.

Iskolai értesítők.

V.

Meleg szeretet, az ifjúság nevelése iránt való őnzetlen lelkesedés árad felénk azokból a sorokból, a melyeket Pausch Ráfél az ipariszkola lelkes igazgatója közöl a nagy közönséggel.

A legnagyobb részt szegény szülők gyermekei, a kiket az otthon csak hiányosan látott el a szükséges ismeretekkel s gyarlón vértezett fel az élettel való nagy küzdelemre, nagy hálával és köszönettel lehetnek eltelve az iránt a jóalkaró vezetés iránt, a mely őket környezi s viszont láthatjuk azt a nagy küzdelmet és munkát, a mely a tanítás folyama alatt az oktatókra hárul.

Örömmel látjuk az igazgatói értesítésből, hogy tanítványaik erkölcsi magaviselete, a fegyelem — az adott körülményekhez képest — kevés panaszra adott okot. Csupán az építőparos-tanoncokat említi fel az értesítő, a kik átitatva a szocialdemokrácia nemzeti elveitől, méltó aggodalommal töltötték el a jövőjükért a józanság elveit szerint gondolkozó vezetőségét.

Az igazgató meleg szívvel óhajtja az inasotthonok az ifjak érdekében s a következőket írja róla:

„Egyébként az iparos-inasok erkölcsi nevelését nagyban előmozdítaná az iparos-inasotthon, mert ezen esetben szakszerű vezetés mellett az inas szabad idejét az otthonban töltendő megfelelő játékkal, hasznos olvasmányok olvasásával, vonzó és tanulságos előadások hallgatásával. Az inasotthonnak azonban első feltétele a régóta tervezeti ipariszkola felépítése. Alig új, vagy iskolánk népességének megfelelő más helyiség nem lesz, erről szólni nem lehet.”

A hitoktatásról és vallásügyről pedig a következő nagyfotosságot soraként olvassuk:

„A jó szándék megfelelő cselekedet nélkül a társadalmi életben keveset ér. A vezérnek tettel kell bizonyítania, hogy csapatának javára törekszik, ha azt akarja, hogy az hígyjen szavainak. Ha a tanító azt akarja, hogy a nevelésre irányuló szavainak hatása legyen, hozza összhangba szavait tetteivel. Pánasz után panaszt emelnek inasaink, hogy mestereik nem eresztik őket gyónásra, a vasárnapi istentiszteletra s hogy vasárnap is műhelyi munkát kell végezniük. A szegény inas nem mer jogorvoslattal élni, hiszen gazdájával kerül szembe. Tűr, míg ki nem fogja a türelemből s ha ez az időpont bekövekezik, megszökik gazdájától. A tanítótestületnek erkölcsi kötelessége megvédeni a tanulókat oly visszaélés ellen, melyek az iskolai rend és nevelés ellen irányulnak. Ha ezt nem teszi, a gyermek elveszti nemcsak a törvények iránti kötelességet, hanem a tanító iránti bizalmát is. Valóban szomorú állapot az, midőn a serdülő gyermek éveken keresztül nem vehet részt istentiszteleten, lelke nem érezheti azt a felemelő és vigasztalást nyújtó érzést, melyet a vallásos meggyőződés nyújt. A szegény iparos-inasnak nincs alkalma arra, hogy mások jámborságán, vallásos cselekedetein épüljön, mert ő istentisztelet ideje alatt házi vagy műhelyi munkát végez; ő az embereket csak vallástalan beszédekben, erkölcstelen, rossz cselekedetekben, a kenyérrért kifejtett harcban látja. Pedig a törvényhozás őket is számba vette, mikor a magyar ifjúság neveléséről gondoskodott. Az ipartörvény 61. §-a b) pontja kimondja, hogy az iparos-gazda köteles tanoncának időt engedni és felügyelni arra, hogy az vallása ünnepnapjain istentiszteleten megjelenjen. Csodálatos, hogy iparosaink, kik elég vallásosak és érzékenyok az inasok általános és főleg val-láserkölcös nevelésével szemben.

A bizottság f. é. május 11-én tartott ülésében kimondotta, hogy az 1906—7. tanévtől kezdve, vasárnapokon, a munkaszünet beállta után a róm. kath. vallású tanulók részére 11 órakor tartassék szent mise, hogy azon mind-egyik róm. kath. vallású inas részt vehessen. Mos: már szükséges, hogy a más vallású tanulókról is gondoskodjunk s reményelem, hogy törekvésemnek itt is lesz sikere.

A vallásoktatást heti egy órában, a: al kalmazott hitoktatók végezték, kik egyszersmind a vallásos ténykedésekre is alkalmat nyújtottak a tanulóknak. A róm. kath. és ág. vallású hitvallású hitoktatók ily vallásos ténykedések közbenjárására mindig felkérték az igazgatót, csak az ev. ref. vallásúak részéről nem érkezett az igazgatóhoz ily nyemű megkeresés, miből következtetsem, hogy ott tanulóink az Úr asztalához mindig teljes számban járulnak.”

Az alapítványok és jutalmak, a melyek sok tekintetben nagy befolyással volnának az ifjúság serkentésére, sajnos, csak nagyon vékonyan folytak az intézet javára. Hiába! a mi társadalmunk csak jajgatni, sópánkodni tud, segíteni csak akkor, ha pótolhatlan mulasztást igyekszik helyreütni.

A tanszerek beszerzése, a könyvtár szaporítása terén igen szép eredményekkel dicsekedhetik az intézetnek 505 tanulója volt (29-cel több mint tavaly), a kiket 18 tanító oktatott az ismereti tárgyakra közülük legnagyobb számban vannak a cipészek (62), a kőművesek (40), csizmadiaik (36), asztalosok (27), szabók (26), lakatosok (22) stb.

Anyakönyvi statisztika

1906. július hó 14-től július hó 21-ig.

I. Születés.

Született: 10 törvényes fiú, 6 leány; törvénytelen fiú: 0, leány: 0; halva született törvényes fiú: 0; leány: 1 törvénytelen fiú, 0; leány: 0. — Összesen: 17.

II. Halálozás.

Elhalt: 11 fi, 11 nő. Ezekből 7 éven aluli: törvényes fiú: 6, leány: 4, törvénytelen fiú: 1, leány: 0; 7 éven feletti fiú: 5, nő: 7. — Összesen: 23.

E szerint a születést a halálozás 6-tal múlja felül.

Elhaltak: Eikbauer József r. k. asztalosgégéd, 55 éves, Csapó-utca 4 sz. — Pintér József r. k. 9 éves, Sörpince-utca 22. — Jakab Julianna r. k. 6 hónapos, Seregélyesi ut. — Özv. Meiszner Ernőné Gatócölly Mária r. k. 70 éves, Megyeházter 3. — Kralovits Mária Tulipán r. k. fél órá, Széchenyi-utca 89. — Özv. Somogyi Ignác, Horváth Borbála r. k. 72 éves, Sörpince-utca 22. — Szikszó Andrásné Boros Rozália r. k. 64 éves, Gózmalom-utca 7 sz. — Zalka Ferenc r. k. 13 hónapos, Szeder-utca 11 sz. — Tonamár Ferenc r. k. 26 éves, Öreghegy 455 sz. — Goldschmidt István r. k. 19 napos, Selyem-utca 38 sz. — Varga Jánosné, Domján Julianna, ev. ref. 57 éves, Megyeház-utca 13 szám. — Timk Gusztáv, r. k. magánzó 76 éves, Jókai-utca 11 sz. — Németh Anna r. k. 17 éves, Vendel-utca 13 sz. — Szalai István, r. k. 5 hónapos, Rác-utca 40 sz. — Szabó Istvánné Langmár Anna r. k. 29 éves, Zámoly-utca 26 sz. — Vis Józsefné, Varga Mária r. k. 20 éves, Temető-sor 11 sz. — Barabás János 4 hónapos, Forgó-utca 9 sz. — Stéger István r. k. 3 éves, Olaj-utca 61 sz. — Lőb József r. k. fél órá, Gyümölcs-utca 7 sz. — Péntes Anna r. k. 2 hónapos, Széchenyi-utca 148 sz. — Schmolitz János r. k. magánzó 74 éves, Vásártér 17 sz. — Balogh Katalin r. k. 4 éves, Sörpince-utca 13 sz. — Kis István r. k. 7 hónapos Rác-utca 43 szám.

VÁSZON-ÁRUHÁZ MEGNYITÁS!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, miszerint Székesfehérvárott, a Barátok épületében (azelőtt Özv. Hanel Antalné-féle üzlethelyiség) egy a mai kor igényeinek megfelelő

Vászon-üzletet

nyitottam, raktáron tartok nagy választékban elsőrendű Szepességi, Liptószentmiklósi és Rózsahegy-i vásznak és sifonokat, Damask ág- és asztalművek, kavés terlekek, fehér és színes vászon-zsebkendők, törülközők, törölkendők, kanyászok, pique, zsinóros atlasz és jól mosható divatos színes parget, ugy a legfinomabb ing- és bluz-zefireket. Továbbá dús választék ág- és asztalterítőkől, ablakfüggönyök, szőnyegek, házilag készült paplanok, matrac-szővetek és roletta-vásznakban.

Menyasszonyi, gyermek-, csecsemő-kelengyék és uri fehérművek a legegyszerűbbtől a legdiszesebbig készíttetnek.

Elsőrangú összeköttetésem következtében azon kellemes helyzetben vagyok, hogy nagyra becsült vevőimnek mindenkor a legjobb, legfrissebb árut a legelőnyösebb árban számíthatom. Vállalatomat szíves jóindulatukba ajánlván

Kiváló tisztelettel

Sövegjártó Jánosné,

törvényszékieleg bejegyzett éégtulajdonos.

Ugyanitt egy tanuló felvétetik.

Uszoda-megnyitás!

Az

„Árpád-fürdő”

szabad uszodája május hó 20-án reggel megnyitott. Az uszoda vizének hőfokát mindenkor a levegő hőfokához alkalmazzuk. Bejárat a Kossuth-utcáról és a csatorna-partról.

Fürdés ideje:

FÉRFIAKNAK reggel 6 órától 8 óráig és déli 12 „ este 7 óráig.
NŐKNEK délelőtt 8 „ fél 12 óráig.

Jegyek ára:

Felnőtteknek saját ruha és lepedő használattal	30 fill.
uszóruha és lepedővel	50 „
Tanulójegy közös vetkőzben d. u. 3 órától 5 óráig saját ruha használattal	20 „
uszóruha és lepedővel	35 „
idényjegy saját ruha használattal	16. — kor.
ruha és lepedővel	24. „

Uszás tanulás:

Beiratási díj	2.— kor.
azonfelül minden leckéért az uszómesternek	30 fill.
Ruhaörzési díj egész idényre	2.— kor.

A VIZGYÓGYINTÉZET MEGNYILOTT.

Részletes ismertetése a fürdő pénztáránál kapható.

Az Árpád-fürdő r. t.
igazgatósága

Eladó bor.

Gróf Széchényi Viktor ur Ö Méltósága sárpentelei (posta: Székesfehérvár) uradalmában 80 hektoliter 1904. évi termés urhidai rizling, kisebb 500—800 literes részletekben is jutányosan eladó.

Hirdetések jutányos áron felvételnek a kiadóhivatalban. Szt-István-tér I.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

KOCSIFÉNYEZŐ és NYERGES

üzletemet a n. é. közönség b. figyelmébe ajánlom.

Raktárt tartok mindennemű ruganyos hintókból és különböző üzleti kocsikból. Javításokat a leggyorsabban és jutányos áron készítek.

Hirtling Pál kocsigyártó,
Székesfehérvár, Tolnai-utca 16.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

A

szőlő peronoszporája elleni

való védekezéshez általánosan elismert legjobb anyag a

Dr. ASCHENBRANDT-féle

Bordói-por.

Ara Budapesten:

50 kilogrammos zsákokban á kilogramm 68 fillér, 10 és 5 kilogrammos zsákokban 72 fillér, valamint 2 kilogrammos dobozokban á klg. 73 fillér. ○○○○○○

Használata olcsó és biztos, előállítása gyors, a levélhez a legjobban tapad, a permetezőző sohasem dugítja. \$\$\$\$\$\$\$\$\$\$\$\$\$\$\$\$\$\$\$

A magyar-óvári magy. kir. gazdasági akadémiái növényéletani állomása kísérletének fényes eredménye, a legkitűnőbb külföldi szaktudósok véleménye, számos magyar gazda bizonyítványa bárkinek díjtalanul küldetik.

A bordói-por ezenkívül kitűnő eredménnyel használható a burgonyavész ellen, gyümölcsfák permetezésére és barmfőlak fertőtlenítésére. ○○○○○○

Megrendeléseket elfogad a

„Magyar Mezőgazdák Szövetkezete”
Budapest, V., Alkotmány-utca 31. sz.

A por kapható és megrendelhető:

Karl József és fia Székesfehérvár.
Szigethy Testvérek Székesfehérvár.

Székesfehérvári első

Butorraktár

Sas-utca 6. szám.

a „Fekete sas” szállodával szemben.

Van szerencsám a n. é. helybeli és vidéki közönségnek a már 40 éve jó hírből álló saját készítményt

kárpitos és asztalos

BUTORAIMAT

nagy választékban, szilárd és izlásteljes kivitelben, pontos kiszölgálás és jutányos árakban ajánlani.

Nemkülönben e szakmákban vállalkozom kívánatra külön rajzok szerint elkészítendő mindennemű kárpitos és asztalos munkákra helyben és vidéken.

Teljes tisztelettel.
Füstér Imre.

Megnyilt

fűszer, csemege és kávé áruház

a „magyar koronához.”

Tulajdonos:

BOGYAY ANDOR.

Ajánlja válogatott fűszer-, csemege-, bor-, cognac-, rum- és liszt, ugyszintén mindennemű ásványvizek raktára.

Naponta friss bécsujhelyi tormás virstli.

Amerikai gőzkávépörkölésben hetenként háromszor friss háztartási pörkölt kávé.

Körözött liptai és felvágottak. Saját fűszermalom.

Székesfehérvár, Vörösmarti-tér és Budai-ut sarok.

Telefon 84.

I klg. mazsola 60 krj. — I klg. mandola I frt. 10 krj.